

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Nagrajevanje po delu – pogoj za napredek

Kolikor večji je posamezni organizacijski sistem, tem težje je njegovo usmerjanje k zastavljenemu cilju, zaradi katerega obstoji in deluje. Da bi dosegli popolnejšo angažiranost slehernega delavca za svoje delo, si moramo zastaviti način nagrajevanja tako, da bo enako spodbujal vse zaposlene. Osnovni motiv za delo je osebni dohodek kot kategorija sredstev za preživljanje in motiv za večjo ustvarjalnost. Prav zato se prepletajo v delitvi sredstev za osebne dohodke socialni in ekonomski interesi.

Tudi v Beti se ukvarjamo s problematiko nagrajevanja in

iščemo čim pravičnejše rešitve. Delovni pogoji in poslovanje se vseskozi spreminjajo, zato je potrebno tem pogojem stalno prilagajati organizacijo dela in kadrovske razporeditve. Vzrok je tudi v tem, ker ljudje vsakodnevno preraščajo organizacijo in le-ta njih. To dvoje je stalno v medsebojni dinamični soodvisnosti. Pri nas smo leta 1977 dopolnili sistemizacijo delovnih nalog in relativne vrednosti vseh osnovnih postavk za nagrajevanje. Za takratne razmere so bila razmerja v glavnem sprejemljiva, danes pa niso več. Prav zato smo dobivali v preteklosti precej pritožb, da so nekatere oce-

ne dela (osebni dohodki) nesorazmerne, če jih primerjamo s sorodnimi nalogami znotraj delovne organizacije in zunaj nje.

Vse to je narekovalo, da moramo sedanje stanje spremeniti, naš sistem nagrajevanja pa nekoliko adaptirati. S sprejetjem pravilnikov o nagrajevanju po posameznih TOZD in DSSS so postavljena merila za stimulacijo vsakega delavca glede na doseženo količino, kvaliteto in gospodarnost dela. Takšna stimulacija za boljše delo pa lahko deluje le pod pogojem, da so predhodno rešena relativna razmerja osnovnih postavk. Da bi razrešili protislovja, ki so se

pojavi v zadnjih dveh letih, so sprejeli samoupravni organi odločitev, naj se pri povečanju osebnih dohodkov popravijo tudi nekateri notranji odnosi pri postavkah. V novembru 1978 so se povečali osebni dohodki za 10 %, kolikor nam je dopuščalo naše ekonomsko stanje (velikost dohodka). Izračunali smo, da je možno s 1. 2. 1979 povečati maso osebnih dohodkov še za 7 %. Teh 7 %, tako kot predhodnih 10 %, se enakomerno porazdeli vsem zaposlenim tako, da se vsem poveča osnovna postavka za prej omenjeni odstotek. Tako so ostala notranja sorazmerja nespremenjena.

Zaradi večjih organizacijskih sprememb v vseh TOZD se s 1. 3. 1979 precej spremeni sistemizacija delovnih nalog, tako da bodo nekateri delokrogi ukinjeni, nekateri pa na novo sistemizirani. V tej smeri so tudi zamišljene določene kadrovske spremembe.

S 1. 3. 1979 bodo zasedene nove delovne naloge in bodo nekatera dela še dodatno ovrednotena (popravek osnovnih postavk vrednosti delokrogov). V ta namen se bo masa osebnih dohodkov dvignila dodatno še za 4 %, vendar ne vsem enako.

Te spremembe načenjajo osnove in merila, zato morajo biti sprejete na zboru delovnih ljudi.

(nadaljevanje na 2. str.)

Edvard Kardelj

V soboto, 10. februarja 1979, ob 14.35 je v ljubljanskem kliničnem centru umrl član predsedstva SFRJ in član predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije tovariš Edvard Kardelj.

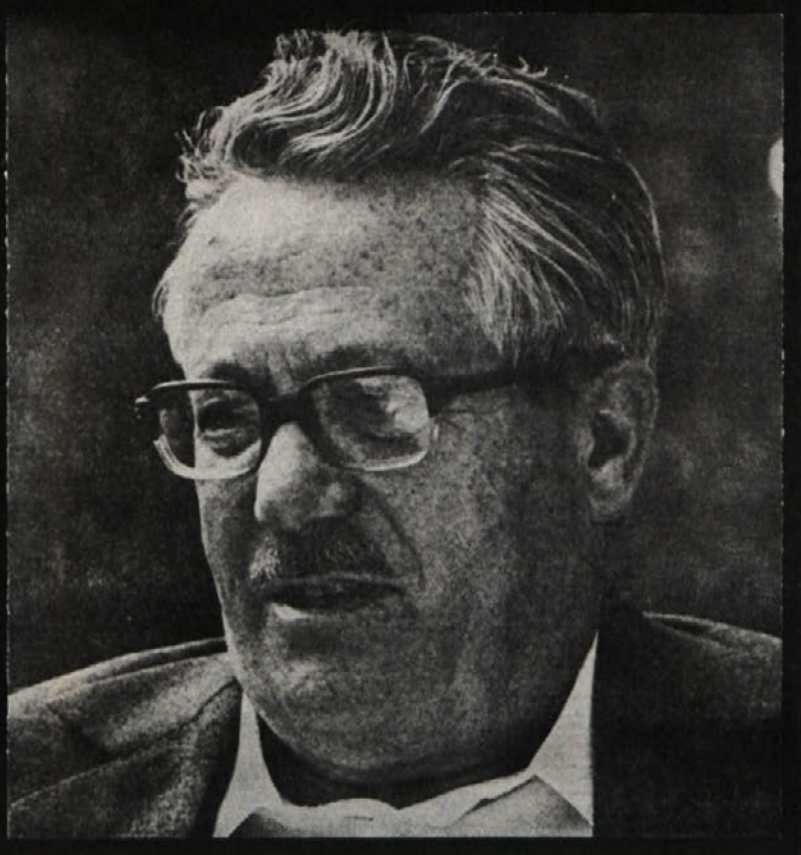
Kratka tragična vest, ki so jo posredovali v predsedstvu SFRJ in predsedstvu CK ZKJ, je v soboto obšla domovino in tujino kot kruto nasprotje upanja, ki smo ga od prvih sporočil o zelo resnem zdravstvenem stanju tovariša Kardelja, nosili v sebi zadnje dni preteklega tedna. Vedeli smo za njegovo bolezen, s katero se je boril zadnjih pet let, pa vendar nismo mogli verjeti...

„Umril je velik človek, mislec, naš revolucionar,“ smo slišali govoriti vespod, potem pa so ulice nenadoma opustele. Prisluhnili smo besedam sekretarja predsedstva CK ZKJ Staneta Dolanca, ki je na sobotni skupni žalni seji predsedstva

SFRJ in predsedstva CK ZKJ prebral sporočilo obeh najvišjih organov SFRJ ob smrti Edvarda Kardelja.

Prav vsa Jugoslavija se je odela v iskreno in globoko žalovanje. Tisoči Ljubljančanov in tisoči drugih, ki so se v Ljubljano pripeljali naslednje dni, vse do zadnjega slovesa, so se v nemi povorci, ki se je vila po Prešernovi cesti mimo spomenika Borisu Kidriču do stavbe izvršnega sveta skupščine SRS, kjer so se ob krsti noč in dan menjavale častne straže, poklonili tovarišu Kardelju. Povsod po domovini so se vrstile žalne seje družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, za minuto so se ustavili stroji, za minuto je na delovnem mestu zastal človek. Tisti človek, katere mu je bilo namenjeno vse revolucionarno delo tovariša Speransa, Bevca, Krištofa.

Tovariš Kardelj ostaja med nami. S svojo mislijo, dejanji, delom.

Na posnetku je pregledovalka preje v TOZD Kodranka in volna. Od njenega dela je odvisno, da dobe kupci prejo v redu in da ne prihaja do reklamacij. (Foto: Janez Žele)

NAGRAJEVANJE PO DELU . . . . .

(Nadaljevanje s 1. str.)

kot to narekuje naš samoupravni sporazum o enotnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo. Vse komisije in zbori bodo končali to delo do konca februarja, kar pomeni, da bodo s 1. 2. 1979 povečani osebni dohodki vsem zaposlenim za 7 %, s 1. 3. 1979 pa še nekaterim za povprečno 4 %.

Do sedaj je bilo v Beti sto dvajset različnih postavk, kar je vodilo v sistemsko anarhijo. Zdaj pa je predlog za obstoj sedemintrideset standardnih vrednosti in se morajo vse postavke razvrstiti po svoji sestavljenosti v teh sedemintrideset skupin v razmerju 1:4. To pomeni, da je najvišji osebni dohodek (skupina 1) štirikrat višji od najnižjega (skupina 37). Razlike med skupinami pa so vedno v višini 4 %. Na ta način smo poenostavili medsebojno primerjanje in pričakujemo, da bomo skozi demokratično javno razpravo dosegli zadovoljivo skladnost v zadovoljstvo večine zaposlenih in s tem tudi zaželeni socialni mir in večjo motiviranost za delo. Dogovorili smo se tudi, naj se relativna razmerja dopolnjujejo in spreminjajo enkrat na leto, to je pred sprejetjem gospodarskega načrta. Vmes naj se ne bi nič spreminjalo, pa četudi se godi komu „krivica“, ker se s posameznim spreminjanjem osebnega dohodka sproži plaz nezadovoljstva drugih in se tako poruši tudi celotni sistem. Ker pa je to najbolj občutljivejšo področje, lahko povzroči vsaka nedoslednost vsestransko škodo. Prosimo vse delavce, da se v javno razpravo vključijo in da svobodno izrazijo vse pripombe, ker bomo le tako našli skupni jezik, saj je pravilen le tisti sistem, ki ga sprejmejo delavci za svojega.

NIKOLA PODREBARAC

Dohodki v poskusnem času

Osebni dohodki so bili vedno in v vseh sredinah kamen spotike. Še nismo imeli in verjetno tudi ne bomo samoupravnega akta, ki bi določal osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke ali pa sklepa samoupravnega organa, ki bi urejal delitev osebnih dohodkov tako, da bi bil za vse delavce sprejemljiv.

To ugotovitev moramo sprejeti kot realnost, saj je vsak človek že po naravi subjektiven, ko gre za njegovo osebno in neposredno pravico oz. korist. Doseči pa moramo, da bo samoupravni akt ali sklep samoupravnega organa, ki ureja ta vprašanja, čim bolj pravičen in da bo sprejet od večine delavcev oz. da bo osebni dohodek delavca dejansko odvisen od rezultatov osebnega in skupnega dela delavcev ter poslovnega učinka delovne organizacije kot celote.

Velikokrat kritiziramo politiko nagrajevanja zato, ker premalo poznamo naše samoupravne akte in ker smo tudi sami premalo sodelovali s konkretnimi predlogi in pripombami, ko smo jih sprejemali. Dejstvo je tudi, da posamezne rešitve in vrednotenja niso sprejemljivi za drugo skupino delavcev, tako da nikoli niso vsi zadovoljni.

Večkrat se sliši kritika na račun izplačila osebnih dohodkov tistim delavcem, ki iz objektivnih razlogov ne morejo doseči planiranih delovnih učinkov, ki bi jim zagotovili vsaj zajamčeni osebni dohodek (55 % povprečnega OD na zaposlenega v SR Sloveniji za preteklo leto). Tu mislim na delavce, ki so v poskusnem času, času uvajanja v delo in na tiste, ki so brez svoje krivde zaradi potrebe delovnega procesa premeščeni na dela, ki so nova (nove proizvodne faze), ki jih delavec še ni delal. Ta premeščanja po navadi doletijo boljše delavce in tiste, ki se ne upirajo spremembi delovnih operacij. Ti delavci iz upravičenih razlogov večinoma ne morejo doseči norm in bi bili brez svoje krivde prikrajšani pri osebnem dohodku.

V delovni organizaciji KOMET Metlika smo s pravilnikom o razporejanju sredstev za osebne dohodke (čl. 34 in 35) določili:

1. (čl. 34) Delavcu, ki se uvaja v delo v času poskusnega dela in v času, ko iz objektivnih razlogov ne more doseči norm, pripada OD po naslednjih merilih:

– delavec, ki je na priučevanju do 3 mesecev in delavec, ki je že vključen v redni proizvodni proces od 3–6 mesecev ima pravico do zajamčenega OD.

– delavcu, ki je vključen v delovni proces in je v delovnem razmerju od 6–9 mesecev, se izplača zajamčeni OD, če doseže najmanj 60 % norme.

– delavcu, ki je v delovnem procesu več kot 9 mesecev, pripada zajamčeni OD le, če doseže 80 % norme.

2 (čl. 35) Delavcu, ki doseže večji delovni učinek po normi, kot je to določeno v prejšnjem členu, se izplača OD po dejanskem učinku.

V tako izračunan OD se ne štejejo dodatki na delovno dobo.

Z izvajanjem določil tega člena se zavedamo, da se ni nihče rodil že naučen in da se moramo vsi uvajati v delo in pridobivati delovne izkušnje.

Novi delavce smo sprejeli v delovno razmerje z namenom, da jih usposobimo za uspešno opravljanje delovnih nalog in da „jutri“ s skupnimi močmi dosežemo boljši poslovni učinek. Ti osebni dohodki so naložbe v kadre, ki jih vlagamo zavestno in solidarno.

Glede dodajanja k OD tistim delavcem, ki se uvajajo v delo pri novih izdelkih in iz objektivnih razlogov ne morejo doseči norm in OD, ki bi jih dosegli pri izdelkih, ki so jih vajeni, pa dajemo sledeče pojasnilo:

Ta „manjši“ OD lahko valoriziramo na dva načina. Verjetno bi bilo najbolje, če bi bila politika normiranja strokovno toliko dognana, da bi bila v teh primerih za čas uvajanja pri novem izdelku oz. fazi norma nižja. V naši delovni organizaciji mo skladno z 78. členom statuta dali pravico in nalogo odboru za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, da oceni vsak posamezni primer in doda določen odstotek na OD, dosežen v času uvajanja.

Na to sejo so vabljene tudi predelavke, ki v vsakem konkretnem primeru dajo pojasnilo glede upravičenosti dodajanja k OD.

Ne nazadnje bi rad opozoril na nekatere negativne stvari teh določb. Posamezni delavci se ne zavedajo pomena priučevanja in uvajanja v delo. Prepričani, da je zajamčeni OD siguren ne glede na rezultate dela, pozabljajo na svoje obveznosti in puščajo slab vtis pri tistih, ki si morajo veliko prizadevati, da z delom zaslužijo svoj OD.

Čeprav zavestno in samoupravno odločamo o svoji usodi, velikokrat nismo upravičili zaupanja, ki nam ga družba nudi.

J. D.

ISKRENE ČESTITKE

Kmalu bo osmi marec, praznik vas mater, žena in deklet. Ob tem bo izrečenih kopica besed, obljub, napisanih na kilometre člankov. Mi vam le iskreno čestitamo z željo, da ne bi bil vaš praznik samo en dan v letu, ampak da bi doživele čim več lepih trenutkov, veselja in sreče. Hkrati hvala za vaš nemajhen prispevek h graditvi sedanosti in bodočnosti.

UREDNIŠTVO

Takšen nered vlada desno od skladišča gotovih izdelkov. Pljuniti bo treba v roke in navlako odvléči, kamor sodi. Kdo bi moral to narediti, je jasno, samo dogovoriti se je treba. (Foto: Janez Žele)

Problem je reden prevoz

Preden pride človek do Črnomlja, najmanj stokrat prekolne cestarje in vse, ki bi morali skrbeti za to, da ne bi bilo po cestah lukenj. Pa so, da se jim izogiblješ in tako tvegaš pristati v jarku ali na kakšni brezi.

V TOZD Konfekcija Črnomelj je zaposlenih dvesto triinšestdeset ljudi, v trajajočem

Vodja TOZD Konfekcija Črnomelj je Alojz Justin.

letu se bo povzpela številka na dvesto osemdeset, mi je razložil tovariš Lojze Justin, vodja naše temeljne organizacije v sosednji občini. (Nerazviti sem spustil nalašč, kajti ta vzdevek je postal zaradi ugodnosti že kar kompliment.) V glavnem se bodo zaposlile na novo šivilje, ki izdelujejo trenirke, telovadne

drese, kopalke, otroške, moške, ženske pulije in pižame.

Zaposlene v Črnomlju najbolj pesti in jezi neredna dobava materiala, tudi pomožnega. Zaradi korničnega pomanjkanja rednih prevozov in odvozov materiala oziroma gotovih izdelkov so v Črnomlju prepričani, da zmanjkajo kombiji prav takrat, ko bi morali v Črnomelj ali iz njega. To povedo jasno in glasno, pa še užaljenost je čutiti v glasu.

Se pa Črnomaljši radi pohvalijo s tem, da skoraj ne poznajo stanovanjskih problemov. V preteklosti so rešili vse, razen dveh, četudi jim je lani pogorela hiša. Pljunili so v roke, jo popravili, adaptirali in tako pridobili trisobno stanovanje pa še dve garsonjeri povrh.

„Mladi se poročajo in s sklenitvijo zakonske zveze nastajajo novi stanovanjski problemi,“ povedo. Priznajo pa v isti sapi, da so v preteklosti preveč zanemarjali individualno gradnjo. Graditelje bodo v bodoče, že letos, bolj denarno podprli, da bodo laže zadihali in da bodo zadovoljni. Temperatura in ton pogovora se dvigneta, ko steče beseda o postavitvi transformatorja, ki je pogoj za boljšo in učinkovitejšo proizvodnjo. Zavaljo prekletega transformatorja, ki ga ni, je v našem tozdu že dvakrat pregorela električna napeljava.

„Na srečo smo bili vedno zraven in smo zadevo zadušili,“ pravijo. Električna napetost zelo niha, zato ni nič čudnega, če so se uničile kabine pri tekočih trakovih. Sklep: transformator mora stati ob zgradbi čim prej.

Potem se pogovarjamo o športu. V tozdu Črnomelj imajo dve ženski ekipi za streljanje

z zračno puško, moško in žensko ekipo za kegljanje, občasno sestavijo moštvo za igranje šaha, v namiznem tenisu pa je njihova ekipa celo druga v črnomaljski občini. Svoje športne moči si merijo z drugimi mladinci v občini, z vojaki tamkajšnje garnizije, z osnovnošolci. Sodelovanje z naštetimi je tesno. Prvošolčkom so naredili naši delavci rumene rutice, da so na cesti bolj varni. Pa ne samo to. Skupno pripravljajo proslave, kvize in tako naprej.

Naši delavci v Črnomlju tudi ne zanemarjajo kulturnega življenja. Kupili so sedem abonmajske vstopnice za gledališke predstave, deset pa za ogled filmov ob Tednu domačega filma. Vendar ugotavljajo, da je zanimanje za kulturne prireditve še vse premajhno. K temu veliko pripomore to, da delajo ljudje v izmenah, da se jih veliko vozi na delo, morda pa manjka tudi vzgoje, navad, ki popeljejo človeka v kulturniški hram. Več sil bi morali zastaviti v tej smeri.

Da. Zvedeli smo tudi to, da imajo v našem konfekcijskem tozdu v Črnomlju gasilski ženski desetini. V februarju so pripravili tečaj, ki sta ga vodila Zvone Černe in poklicni gasilec Tine Fir. Zvone Černe se je poprej udeležil šole za gasilske častnike, svoje znanje je potem prenesel na dekleta v desetinah.

Sicer pa so jaunarja in februarja delavci največ govorili o novem sistemu nagrajevanja, zelo žgoče so razpravljali o gospodarskem načrtu za 1979. leto. Pri tem so pokazali veliko zanimanje za realizacijo načrta, novi način nagrajevanja pa je vzburkal kri, kar pa ni nič novega. Vedno zavre pri vpraša-

nju denarja. Tu smo ljudje najbolj občutljivi.

Zgovorni Črnomaljši so nam povedali, da nameravajo še letos zgraditi prepotrebni transformator, kupili bodo kabine za trak, kompresorsko postajo za nove šivalne stroje, ki delajo s pomočjo zraka, tri likalne mize, več šivalnih strojev.

Zanimalo nas je, kakšen je odnos TOZD : samoupravne

Jožica Malnarič je kuharica v TOZD Konfekcija Črnomelj. „Vsak dan pripravimo okoli sto štirideset obrokov malic. To niso malice, to so že skoraj kosila. Večina delavcev je zadovoljna s hrano, najdejo pa se tudi takšni, ki godrnjajo.“

interesne skupnosti in obratno. Pojasnili so nam, da se delegacije redno sestajajo, da prenašajo sklepe, zaključke, predloge v bazo ter da so dali največ poddanka izobraževanju, stanovanjsko-komunalni izgradnji ter zdravstvu. Slednje je bilo deležno največ kritičnih pripomb ne samo v Črnomlju, marveč tudi v Metliki. Očitki so bili gotovo izrečeni dobronamerno, da bi se stanje popravilo, da bi se skrajšala čakalna doba in tako dalje. Če bodo besede rodile sad, niso bile izrečene v veter. Upanje pa je že pol uspeha.

TONI GAŠPERIČ

Presenečeni nad napredkom

Naše podjetje so pred novoletnimi prazniki obiskali na naše povabilo upokojenci. Udeležba je bila skoraj polnoštevna.

Najprej smo našim gostom razkazali proizvodne prostore in potek tehnološkega procesa. Večina kar ni mogla skriti presenečenja nad napredkom, ki smo ga dosegli v nekaj letih, saj smo se preselili iz tesnih in majhnih prostorov v novo proizvodno halo, v kateri imamo

vsekakor lepše in boljše pogoje za delo.

Po ogledu proizvodnje smo šli v prostore jedilnice, kjer smo pripravili našim upokojencem zakusko, še prej pa je vodja TOZD tovariš Justin pozdravil zbrane in s kratkimi besedami orisal naše poslovanje. Govoril je o uspehih, ki jih dosegamo, pa tudi o težavah, s katerimi se srečujemo. Ni pozabil omeniti tudi prispevka naših nekdanjih sodelavcev, saj gre tudi njim velik del zasluge za to, kar imamo danes. V imenu delovne organizacije pa je spregovoril zbranim tovariš Ilija Predovič. Govoril je o težavnem položaju tekstilne industrije v našem gospodarskem sistemu, pa tudi o mestu Beti na jugoslovanskem tržišču.

V prijetnem razpoloženju in v sproščenem pogovoru smo ostali skupaj nekaj ur, nakar

smo se zadovoljni razšli. Menim, da bi lahko postala taka srečanja stalna praksa, saj je to le skromen delček, s katerim se

lahko oddolžimo našim upokojencem za njihovo minulo delo.

BESEDILO IN SLIKA:
VINKO KUKMAN

Komet: delegatske težave

V okviru samoupravno organiziranega združenega dela se izražajo neposredni interesi različnih delov združenega dela, interesi delavcev, delovnih ljudi, delovnih kmetov, obrtnikov, delovnih ljudi svobodnih poklicev... Ti interesi se izražajo organizirano preko organov samoupravljanja. Tak organ so tudi samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti s področja izobraževanja, otroškega varstva, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva, stanovanske in komunalne skupnosti, kmetijsko-zemljiške skupnosti ter raziskovalne skupnosti.

V Kometu imamo štiri delegacije za samoupravne interesne skupnosti, dve delegaciji sta združeni, dve pa samostojni. V vsaki delegaciji je poprečno deset delegatov, ki smo jih izvolili spomladi 1978, mandatna doba pa je dve leti. Vsaka delegacija ima svojega vodjo, ki prejema gradiva za seje, sklicuje sestanke delegatov v delovni organizaciji, kjer naj bi gradivo proučili, zavzeli določena stališča ter določili delegata, ki naj bi zastopal delegacijo na seji skupščine določene interesne skupnosti.

Vendar vsakokrat, ko dobimo vodje delegacij gradivo, nastopijo raznovrstne težave. Gradivo je potrebno obrazložiti delegaciji, največkrat pa ga niti sam ne razumeš. Kako naj potem zavzameš določeno stališče? Naslednja težava nastopi pri določanju delegata za skupščino, saj najde skoraj vsak delegat izgovor, da ne more iti in potem se prično pogajanja, kdo bo šel. Prav tako nimamo organizirane povratne informiranosti, to se pravi, na kakšen način naj bi delegat obvestil ostalo delegacijo, o čem so raz-

pravljali na seji, oziroma kaj so sklenili. To zveemo šele iz zapisnika seje, ki pride skupaj z gradivom za naslednjo sejo. Težav je še pa še...

Čeprav je delegatski sistem splošno načelo našega političnega sistema, je tudi sorazmerno mlada oblika oblasti delovnega ljudstva in v zavest ljudi še ni prodrla temeljna misel takega načina samoupravljanja.

Skupščina občine Metlika,

oddelek za družbene službe, je sicer v začetku tega leta organiziral izobraževalni seminar za vodje delegacij samoupravnih interesnih skupnosti in zbora združenega dela, ki je obsegal osem tem. Vendar je to premalo. Menimo, da bi moral obiskovati tak seminar vsak delegat, da bi se seznanil z osnovnim načinom in sistemom delovanja delegatskega sistema.

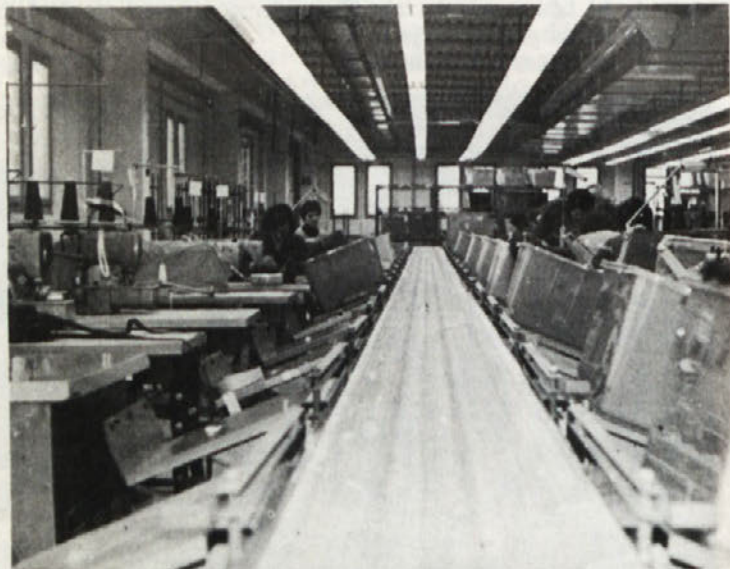
M. Ž.

Nezadovoljni z dostavo

Obrat otroške konfekcije v Žakanju (natančneje povedano so to Jarki) dela že od 8. oktobra 1978. Na dan našega

obiska, bilo je to 1. februarja letos, so v skladišču pakirali: otroške trenirke, pižame, pulije, pajace, vrhnje hlače, hlače za dojenčke, otroške komplete. Skladiščni prostor je velik, nezadovoljni pa so tako z odvozom gotovih izdelkov v centralno skladišče v Metliki, kakor tudi z zapoznelo dostavo materiala in repromateriala.

V šivalnici je prijetno. Ob dveh tekočih trakovih dela enainšestdeset žena in deklet. Po otvoritvi so se preselile iz Metlike sem. V bodoče naj bi delalo v šivalnici triindevetdeset proizvodnih delavcev.

Delovne razmere v konfekciji Žakanje so veliko boljše od onih v naši konfekcijski hali v Metliki. Ko bodo nared klimatske naprave, pa bo sploh lepo. Delavke so zadovoljne, kar kaže tudi njihovo uspešno delo. (Foto: J. Žele)

Takrat bo stekel še tretji trak. Ta mesec bi moralo priti iz tujine dvajset šivalnih strojev, petindvajset šivilj pa se je že priučilo in brž ko bo v Žakanju vse nared, bodo sedle za stroje.

V Žakanju se pohvalijo, da imajo dobro organiziran prevoz delavcev na delo in z njega. Ne morejo pa tega trditi za malico, ki jim jo vozijo iz Metlike. Enkrat prispe topli obrok ob devetih, spet drugi dan ob pol enajstih. To vnaša zmedo in treba bo narediti red.

V obratu otroške konfekcije imajo to, o čemer se v Metliki govori že leta in leta na domala vseh konferencah sindikata. Govori, naredi pa se ne. Razpolagajo namreč z razglasno postajo. Glasbo je slišati po vseh prostorih, preko zvočnikov pa zvedo delavci (čutijo se malce zapostavljeni, pozabljeni s strani centralnega podjetja iz Metlike) marsikatero novico, zvedo za marsikateri sklep, sestanek, odločitev. Lahko pa bi se zadeva še bolje organizirala. Morda ne bi bilo napak, če bi enkrat morda dvakrat na teden posebna skupina pripravila med odmorom programček, ki bi zajemal obvestila, šale, glasbo. To naj bi bil neke vrste delavski interni radio. Za te potrebe bi morali kupiti v Žakanju še gramofon in magnetofon, sposobni navdušenci pa bi se morali lotiti dela.

Okolica stavbe v Žakanju deluje pusto, mrtvo. K takšnemu vzdušju je prav gotovo pripo-

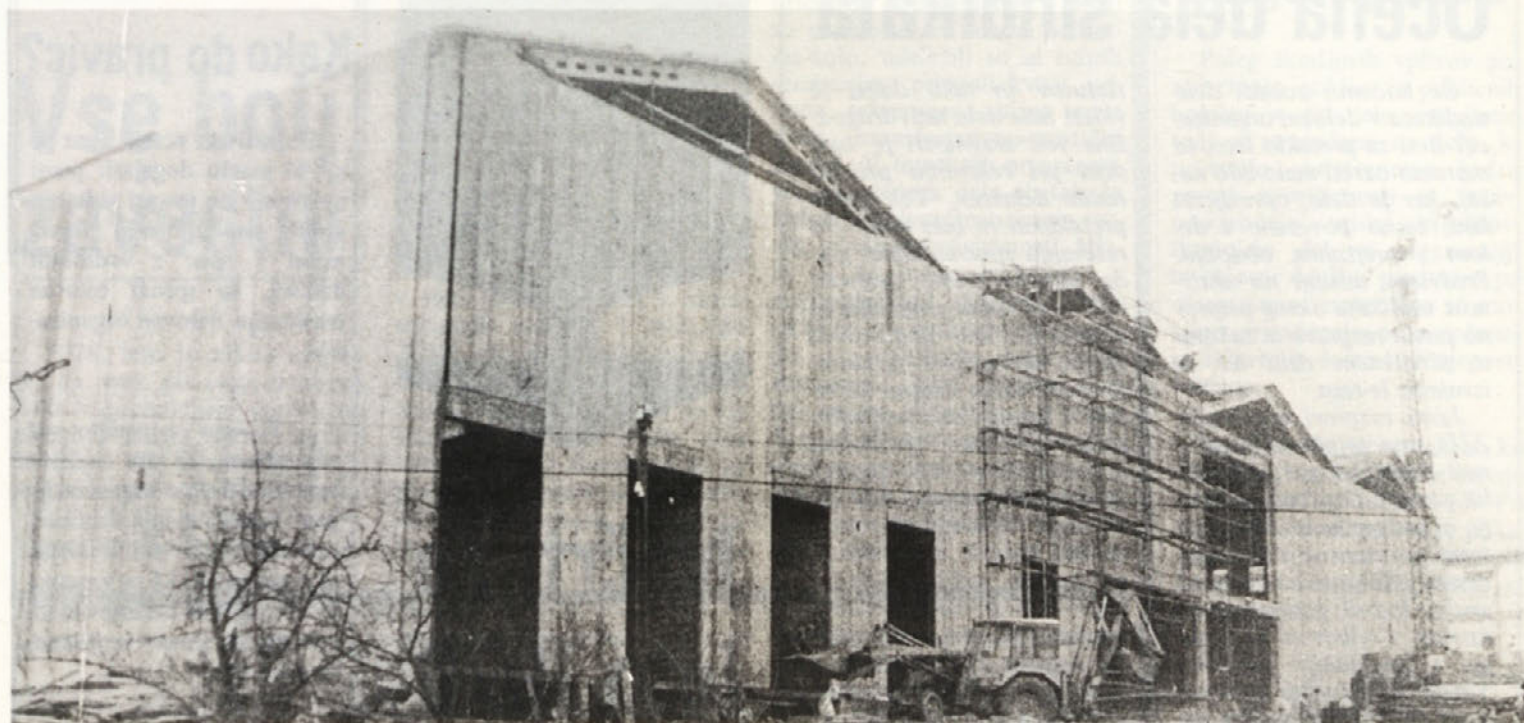
mogel čas, v katerem smo obiskali delavce na oni strani Kolpe, malce pa tudi pomanjkajne drevja, neurejenost zelenic, cvetličnih gred. Vodja Blagoje Tošeski pove, da bodo spomladi

Blagoje Tošeski je vodja tovarne otroške konfekcije v Žakanju. „Nekam odrezani, zapuščeni se čutimo tu. Iz Metlike nas obiščejo samo takrat, ko nastane kak problem,“ pravi. (Foto: J. Žele)

„zacvetele rože“, da bodo mladinci uredili okolico, da so črno zemljo že pripeljali in da robniki čakajo pridnih rok. Zunanost bo dobila nov obraz, veselejšo sliko, sive betonske stene zgradbe, na kateri piše Beti, pa bodo o pisanobarvnih rožah izgubile svojo težo, utrudljivo ubijalnost.

T. G.

Z novo Kodranko k večjim uspehom

Kljub neprimernemu vremenu in skoraj dvomesečni zamudi z načrtovanim obsegom del, ki bi jih moral opraviti novomeški Pionir, bo proizvodni objekt kodranke kmalu nared za montažo prvih strojev. Jesen, še bolj pa zima, nista bili naklonjeni gradbinčnem. Veliko dežja in dokaj nizke temperature so glavni krivci, da gradbena dela na objektu ne potekajo tako, kot je bilo načrtovano z operativnim

MOŠKI ZBOR

Porajal se je dolgo, končno je rojen. Mešani pevski zbor delovne organizacije Beti. Začetno injekcijo je dal Zvone Cej, ki se je dogovoril z ljudmi v Beti, da je steklo. Pevce uči osnovnošolski učitelj Čoralič, na vaje pa redno hodi okoli dvajset delavcev. Prav bi bilo, če bi se število povečalo, predvsem pogrešajo moške glasove. Pevci vadijo vsak ponedeljek ob devetnajstih v sejni sobi delovne organizacije, prvič pa bodo predvidoma javno nastopili za osmi marec. Aktivnost, ki ji je treba posvetiti veliko pozornosti, skrbi in pomoči.

planom. Tak je zagovor izvajalca del. Lahko ga upoštevamo le delno, saj smo prepričani, da je del krivde in odgovornosti tudi v slabi organizaciji na gradbišču.

Ker je pravočasna predaja objekta za normalno proizvodnjo pogojena z našim gospodarskim načrtom za leto 1979, bomo morali storiti vse, da se zamujeno nadoknadi, kolikor se le da. To bomo skušali tako, da bomo s preostalimi deli dohiteli zamujeno. Trenutno potekajo gradbena in obrtniška dela zadovoljivo. Tri četrtine površine objekta v pritličju je prekrita s končnim betonskim tlakom.

V prvem rasterju pritličja je zagrebško podjetje Duroolit začelo polagati končen fini tlak, na katerega se lahko montirajo stroji. Ker je že skoraj vsa oprema v objektu, ovira izolacijska, elektro in klima dela. Primorani smo, vendar brez koristi, opremo premikati s kraja na kraj.

Naj zapišemo, da tehta ta oprema približno štiristo petdeset ton.

Zadnji čas si zelo prizadevamo za pridobitev lokacijskega dovoljenja za gradnjo kanalizacije in izravnalnega bazena.

Lahko rečem, da je postopek za pridobivanje potrebnih papirjev zelo dolgotrajen, saj dajejo posamezna soglasja medobčinske, spet druga pa republiške inšpekcijske družbe. Preden dobiš soglasja v roke, moraš zapraviti (velikokrat nepotrebno) ogromno časa in korakov. Trenutno

se ukvarjamo z rešitvijo energetskih priključkov, v zraku pa visijo tudi podrazitve, ki jih poprej ni bilo mogoče predvideti.

Skoraj nerazumljivo je, da še do danes ni rešeno vprašanje pokritja strehe. Enkrat se izvajalci izgovarjajo na nebo, ki pošilja preveč dežja, drugič ni nikjer pod soncem dobiti izolacijskega materiala. Enako se je godilo pri postavljanju fasade.

Ker to ni končano, delavci niso mogli izvesti nekaterih del znotraj objekta. Načrtujemo, da bomo pričeli z montažo strojev 15. februarja.

Zdaj si belimo glavo s tem, kako rešiti ogrevanje prostorov, saj mora biti temperatura za takšna dela približno 18 stopin Celzija. Nič manj ni težav z razsvetljavo.

Odločili smo se, da bomo razsvetljevali le prostor, v katerem bodo montirali stroje, in sicer s pomočjo starih energetskih izvorov.

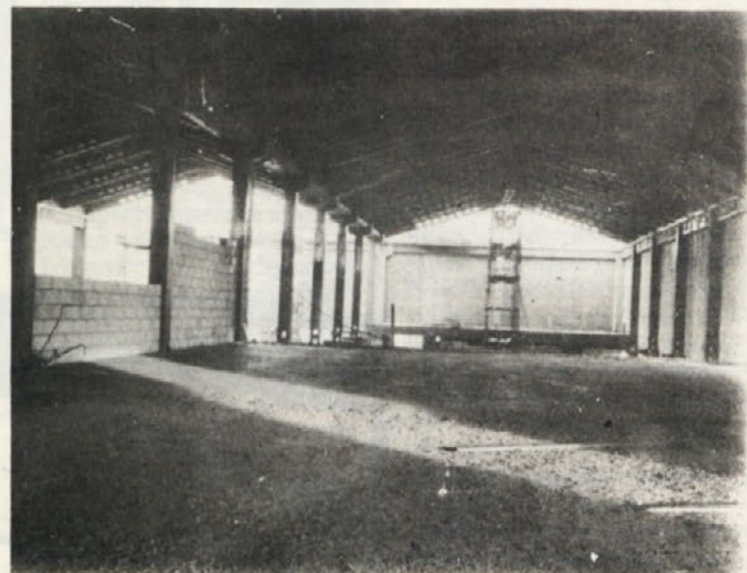
Transformatorska postaja namreč tudi še ni nared.

Da pa bi kljub vsem težavam le malce pridobili izgubljeni čas, bomo skušali skrajšati čas montiranja z montažo več enot hkrati.

To seveda ne bo lahko, ker nam bo primanjkovalo kvalificiranih mehanikov, ki naj bi pomagali monterjem.

Vsi pa kljub temu upamo, da bomo uspeli. Ne samo pri izgradnji, ampak tudi pozneje pri proizvodnji in prodaji. Če bo tako, bomo zadovoljni tako delavci Beti kakor tudi širša družbena skupnost.

T. M.

Takole je videti hala nove kodranke meseca januarja 1979. Dela lepo napredujejo, otvoritev je pričakovati letos. (Foto: B. Herak)

Ocena dela sindikata

Če hočemo oceniti delo sindikata v delovni organizaciji Beti za preteklo leto, se moramo ozreti malo bolj nazaj, ker je delo, opravljeno lani, tesno povezano z delom v prejšnjem obdobju. Predvsem mislim na aktivnost sindikata okrog priprav na javne razprave o zakonu o združenem delu ter za izvajanje le-tega.

Javni razpravi o osnutku ZZD smo pripisovali tudi v naši delovni organizaciji velik pomen. Družbenopolitične organizacije so delovale v tesni povezanosti z ustanovljenim odborom za pripravo analize lastnih samoupravnih razmer, z odborom za razlago, z uredniškim odborom. Vezila ter dnevnega informatorja. Po izdelavi analize stanja v Beti v luči novega zakona, ki je bila potrebna za primerjavo zakonskih določil z našo konkretno prakso, smo šli v javno razpravo na zborih delavcev, saj je vsebovala družbeno-ekonomsko problematiko naših notranjih razmer. Nato je bil sklican zbor vseh družbenopolitičnih organizacij. Tu smo ocenili analizo in si naložili politične naloge za izvedbo javnih razprav in kasnejše realizacije sklepov za spreminjanje notranjih odnosov. Javna razprava je bila samo začetek uveljavljanja ustavnih sprememb. Šele v praksi uresničujemo to veliko politično dejanje skozi konkretne dejavnosti in preko mnogih pobud in idej.

Naša delovna organizacija je bila vključena v akcijo sto dvajset in sto trideset, ki sta jih vodila IK PCK ZKS in RS ZSS. Tesno smo sodelovali in še bolj poglobljeno in zavzeto uresničevali vse cilje, ki smo si jih zastavili v našem kolektivu. Katere osnovne naloge smo si naložili pri uresničevanju ZZD, ne bom opisoval, ker so to vsem dobro znane stvari in niso toliko pomembne za oceno našega dela. Vsekakor pa je najpomembnejše nadaljnje poglobljanje samoupravnega delovanja. Doseči moramo, da bo delavec zavestno odločal o vseh najpomembnejših vprašanih, bolj pa moramo utrditi tudi delegatske odnose.

Poleg aktivnosti sindikata na področju organiziranja zborov, razprav ob sprejemanju raznih samoupravnih sporazumov, pravilnikov,

statutov in tako dalje, je videti naše delo tudi drugod. Ena teh aktivnosti je tudi delo pri reševanju pritožb naših delavcev. Teh pa v preteklosti ni bilo malo. Pri reševanju spornih zadev glede varstva pravic delavcev ima sindikalna organizacija še prav posebno pomembno vlogo. Ugotovljeno je, da se je njena vloga znatno povečala v primerjavi s prejšnjim stanjem. Tako sindikalna organizacija ni več pasivni opazovalec, temveč daje tudi svoje mnenje k rešitvi sporne zadeve. Zanimiva je ugotovitev sodišča združenega dela in za sindikalno organizacijo vsega razmišljanja vredno dejstvo, da se v dosedanem štiriletnem delu sodišča kot predagatelj ni pojavila niti ena sindikalna

organizacija ali organ samoupravne delavske kontrole. Ta ugotovitev velja tudi za nas in jo gre vzeti kot upravičen očitek, da bi moral biti sindikat aktivnejši, kadar gre za reševanje konfliktnih situacij v naši delovni organizaciji.

Lani je bil tudi 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije. S tega kongresa smo dolžni izvajati sklepe. Pri tem moramo posvetiti največ pozornosti zlasti:

- utrjevanju vloge in položaja delavcev v družbeno-ekonomskih odnosih in v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja,

- prizadevanju za razvoj proizvodnih sil, krepitvi materialne podlage dela in stabilizaciji,

- prizadevanju za razvoj družbenega in osebnega standarda ter smotrni izrabi prostega časa.

Razen tega je treba upoštevati tudi naloge, ki smo si jih zadali z delovnimi programi sindikata v naslednjem obdobju.

B. T.

Načrti za leto 1979

Gospodarski načrt za leto 1979 za Komet je bil potrjen na seji delavskega sveta 25. 12. 1978.

Planirani obseg proizvodnje in prodaje temelji na razpoložljivih proizvodnih zmogljivostih ob upoštevanju vseh tržnih možnosti. Plan celotnega prihodka je za 17 % višji kot je doseženi plan v letu 1978 in znaša 109.000.000 din. Materialni stroški se bodo povečali sorazmerno z zvečanjem celotnega prihodka. Stroške izdelavnega materiala planiramo posebej in fiksne stroške posebej.

Plan fiksnih stroškov je izdelan po posameznih stroškovnih vrstah. V kolikor bo med letom prišlo do prekoračitve določenega stroška, bo o tem razpravljal delavski svet in ugotavljal upravičenost prekoračitve. Za zakonske in pogodbene obveznosti predvidevamo, da se bodo povečale za 15 % proti letu 1978.

Čisti dohodek po planu znaša 45.400.000 din, od tega znašajo predvidena sredstva za osebne dohodke 33.400.000 din, sredstva za stanovanjsko izgradnjo 800.000 din in ostanek čistega dohodka 11.200.000 din.

Poprečno število zaposlenih se bo povečalo na 443, to je za 3 %, poprečni mesečni osebni dohodki pa se bodo povečali za 14 %.

Izvoz se bo povečal za 23 % in uvoz za 15 % proti letu 1978. Tudi planirani kazalci poslovanja kažejo, da bodo rezultati v letu 1979 ugodni.

AT

Kako do pravic?

Dogodi se včasih, kar se ne bi smelo dogajati: proti delavcu, ki je pri iskanju svojih samoupravnih pravic prišel v spor z vodilnimi delavci, se sproži celotna mašinerija delovne organizacije.

V spor se vplete več advokatov, ki na sodišču branijo delovno organizacijo pred napadi njenih delavcev, razumljivo, ob velikih taksah in honorarjih, ki se vzpenjajo na milijone dinarjev in ki, razumljivo, gredo iz dohodka delavcev.

Nasprotje med tehnokratskimi in birokratskimi strukturami in samoupravljanci ni nov pojav v naši družbi. To, da se danes ta nasprotja bolj odkrito izražajo pa ne pomeni nujno, da je danes več tehnokratizma ali da je danes manj samoupravljanja kot ga je bilo včeraj.

V zadnjih letih so se namreč bistveno povečale možnosti samoupravljalcev, da praktično potrdijo svoje pravice, ki jim jih zagotavljajo ustava, zakon o združenem delu, politične resolucije itd.

To ni ostalo brez odmeva; posameznikom je vse teže prikrajšati delovnega človeka za tisto, kar mu daje samoupravljanje, posebno kadar gre za njegove konkretne pravice.

Ni naključje, da so se delavci včeraj najpogosteje pritoževali v zvezi s stanovanji, danes pa v zvezi z delitvijo. Če ne jutri, vsekakor pa v bližnji bodočnosti, bodo spoznali še popolneje tudi svoj interes, ko dajejo del svojega dohodka za šolstvo, zdravstvo, kulturo, za šport itd.

Takrat delovni ljudje ne bodo več tako ravnodušni, kot so tu in tam še, koliko dajejo denarja za te svoje potrebe in zakaj gredo ta sredstva.

V. P.

Vse bolj zavestni

1978. leto je mimo in prav je, da vsak po svoje ocenimo delo v pretečenem enoletnem obdobju. Mladi bomo opravili to oceno bolj mladostno, gotovo pa se bo našlo nekaj starejših, ki bodo imeli pripombe. Usmeritev ZSMS je prinesla po-

leg organizacijskih sprememb tudi spremembe v vsebini delovanja. Okrepil se je neposredni samoupravni idejni vpliv med mlado generacijo. Mladi smo vse bolj zavestni, vključujemo se v vse tokove družbene preobrazbe, na nas sloni odgovornost za nadaljnjo uspešno pot.

Zaživel je delegatski sistem v ZSMS, vpeljani pa so bili tudi novi odnosi povezovanja. Uspešno nam je, da so mladi zastopani v vseh delegacijah in v samoupravnih organih. V vseh OO ZSMS smo imeli predkongresne razprave in le-te so pokazale, da imamo mladi probleme, da jih skušamo reševati, vendar brez širše družbene skupnosti to ne gre. Vse razprave so pokazale, da je izobrazbena usposobljenost premajhna. Na ravni ob-

činske konference so bile organizirane razne oblike idejnopolitičnega usposabljanja. Mladi so obiskovali občinsko politično šolo, udeležili so se raznih seminarjev, prirejali kvize, pohode, tekmovanja, ki so imela tudi manifestativno-politični značaj. V temeljnih organizacijah združenega dela obstaja še vedno problem financiranja raznih mladinskih dejavnosti. Mladi se še vedno srečujemo s stanovanjskimi problemi. Večina prosilcev namreč nima pogojev za pridobitev družbenega stanovanja. Mladi v Beti smo bili vedno vključeni v pripravljanje kulturnih prireditev. Nismo pa manjkali tudi pri delovnih akcijah v krajevnih skupnostih in pri republiških in zveznih akcijah. M. J.

Nezgode pri delu

Poleg škodljivih vplivov posebnega poklica in poklicnih bolezni se pri delu srečujemo tudi z nezgodami na delu, ki prinašajo vodstvenemu kadru precej neprijetnosti in težav, povzročajo veliko stroškov, škodujejo delovni organizaciji in celotni družbi, predvsem pa zdravstveno, materialno in moralno prizadenejo ponesrečenega delavca in doma tudi njegovo družino.

Nezgode se začno takrat, ko človek začne delati in se nehajo takrat, ko ne dela več. Pri ugotavljanju nezgod se je pokazalo, da jih več dožive tisti delavci, — ki opravljajo delo, ki ga niso vajeni,

- se lotevajo nove vrste dela,
- delajo pri kompliciranih strojih, kjer je treba opravljati hkrati več delovnih operacij,
- delajo pri pomanjkljivo vzdrževanih strojih in napravah,
- imajo neprimerna delovna oblačila,
- niso dobili zadostnih navodil za delo.

Vzrok za nezgodo je načelno lahko tehnične ali osebne narave, z drugo besedo povedano: iščemo ga lahko v „višji sili“ zunaj človeka, v okoliščinah, napravah itd. Lahko pa ga najdemo v človeku, v delavcu, v organizaciji in je potem nekaj izrazito osebnega. Večkrat se zdi, da je nezgoda čisto tehnične značaja, vendar podrobnejša analiza pokaže, da je tudi tam osebni faktor zelo močan. Velika večina vzrokov za nezgode je nedvomno osebnega značaja: neresnost, izzivanje nevarnosti, kar je posebno značilno za mlade, posebno če delajo brez nadzorstva.

Vpliv čutil je dejansko precej manjši od pričakovanega. Delavec, ki slabo vidi ali je nagluščen, bo zato pri delu bolj previden, najbrž tudi počasen, saj hitrost dela prilagaja svojim zmanjšanim sposobnostim. Bolehnost, utrujenost, priletnost so dejavniki, ki večkrat sodelujejo pri nezgodah, vendar sami nimajo odločilne vloge. Nesreče na železnicah se ne dogajajo zato, ker bi strojevodja prepozno opazil signal, ampak zato, ker ga iz tega ali onega razloga sploh ne vidi.

Alkohol je še vedno prepoznava krivec za nezgode.

(nadaljevanje na 8. str.)

Komet na sejmu moda 79

Konfekcija KOMET Metlika je tudi letos sodelovala na gospodarski manifestaciji MODA 79 v Ljubljani. To prireditev organizira vsako leto v januarju Gospodarsko razstavišče iz Ljubljane. Proizvajalci konfekcije, modnih tkanin, pletenin, usnja, izdelkov usnjarske predelovalne industrije in raznih modnih dodatkov iz vse države so prikazali svoje novosti in dali

pečat modnim tendencam za to leto.

Za razliko od prejšnjih informacij s sejmov se to pot ne bomo ustavili pri modelih, ki smo jih prikazali. Na kratko vas bomo skušali seznaniti o drugih rečeh.

Že takoj v začetku moramo povedati, da se nam je letos urednišča želja glede lokacije ivelikosti razstavnega prostora. Gospodarsko razstavišče nam je na vsakoletne prošnje letos končno dodelilo večji razstaveni prostor in nas uvrstilo v halo, kjer razstavljajo tudi ostali jugoslovanski proizvajalci nedrčkov in steznikov. To nam je omogočilo, da smo lahko našo kompletno kolekcijo prikazali lepše in bolj pregledno. Znotraj razstavnega prostora smo imeli stojala, na lično izdelanih obešalnikih oranžne barve pa prikazane modele. V primerjavi s prejšnji-

mi leti, ko smo imeli kolekcijo kar v kovčkih in jo je kupec pri izbiranju „premetaval“ po dokaj majhni mizi, pomeni to že korak naprej. Z večjim razstavnim prostorom pa smo pridobili še nekaj. Tudi izložbeni del je veliko večji, tako da bomo prihodnje leto lahko razstavili naše izdelke na reklamnih lutkah.

Obisk poslovnih partnerjev iz vse države je bil letos izredno velik. To pripisujemo prehodu na nove poslovne odnose v skladu z zakonom o združenem delu, ki so po objavi v Uradnem listu v začetku januarja postali obvezni tako za proizvajalce tekstilne konfekcije kot tudi za njihove poslovne partnerje, to je za prometne organizacije. Okrog tega so se v glavnem letos tudi vrteli poslovni razgovori.

S. Z.

Mladi vedno bolj priznani

V TOZD Konfekcija Črnomelj je predsednica osnovne organizacije ZSMS Rosana Pečnik. Ker se nikakor nisva mogla srečati, sem se namesto z njo pogovarjal z Ivanom Kraljem, nekdanjim predsednikom, z zgovornim fantom, ki mu ni vseeno, kako okolica, sodelavci, gledajo na mlade, na njihovo delo, obnašanje.

— Pred petimi leti je bilo o mladinski organizaciji v naši TOZD bolj malo slišati. Mladi niso bili preveč delavni. Resnici na ljubo je treba povedati, da ni bilo nikogar pod soncem, ki bi vedel vsaj to, koliko mladih je v naši temeljni organizaciji. Po mojem prihodu iz vojske smo se začeli organizirati.

— In danes delate?

— Da. Sodelujemo z občinsko konferenco ZSMS Črnomelj pri načrtovanju in pri izvedbi vseh njenih akcij. Naši mladinci, na primer, se udeležujejo mladinskih delovnih brigad. Pri tem nimamo nikoli težav. Vodstvo temeljne organizacije tu v Črnomlju ima veliko poslušalca za naše delo, za akcije.

— In kako vas gledajo sodelavci?

— Z delom smo dokazali, da smo organizirani, da smo organizacija. Sodelavci nas spoštujejo, podpirajo.

— In kaj počenjate?

— Na sestankih rešujemo probleme mladih, zastopani smo v vseh samoupravnih organih in v vseh organizacijah, pogovarjamo se o disciplini, aktivni smo na športnem področju, tudi v kulturi. Pogrešamo pa predvsem tesnejšega sodelovanja z mladimi v drugih temeljnih organizacijah združenega dela v Beti, udeležujemo se pohodov, pomagamo pri akcijah Rdečega križa, obiskujemo seminarje in tako dalje.

— Lepo.

— Toda to še ni vse! V naši temeljni organizaciji obstaja tudi aktiv Zveze komunistov. Res

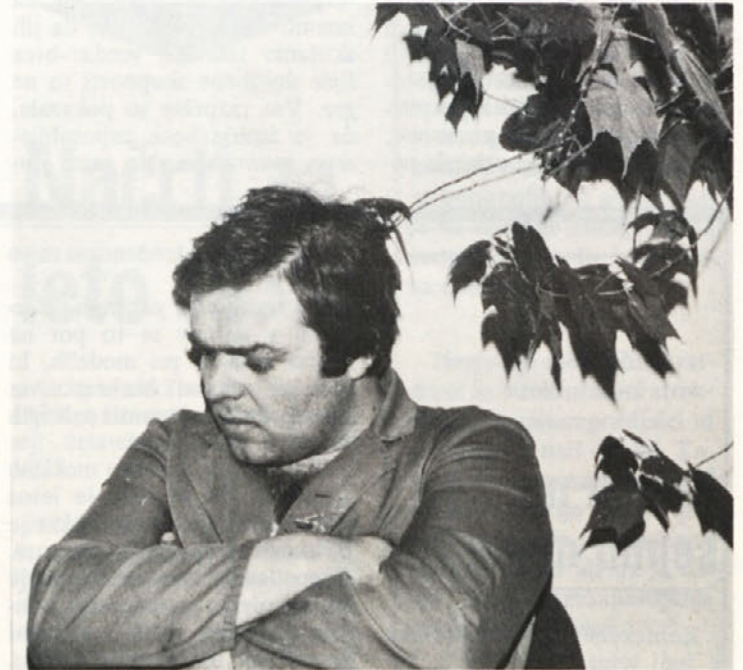
šteje le nekaj več kot petnajst članov, a osnovna organizacija to je. Z našimi predlogi jo bomo poskušali pomladiti. Za sprejem bomo predlagali najboljše mladince, tiste, ki so se izkazali z delom. Pri svojem ravnanju upoštevamo pravilo, da je treba najprej kaj pokazati in šele nato zahtevati.

— Kaj pa zabava?

— Pred kratkim smo pripravili ples, na katerega je prišlo preko dvesto mladih. Z denarjem, ki smo ga zaslužili, bomo kupili nekaj športnih rekvizitov. To torej pomeni, da smo delavni tudi na športnem področju.

Velikokrat se srečamo in pomerimo z vojaki iz črnomaljske garnizije.

TONI GAŠPERIČ

(nadaljevanje s 7. str.)

Delavec s koncentracijo alkohola nad enim promilom postaja nevarno samozavesten, agresiven, zavestno krši varnostne predpise, znižuje in razkroji se mu čut odgovornosti, pozornost zaspi in je

res pravi čudež, da alkoholik ne doživi še več nesreč, prav tako seveda tisti, ki z njim delajo, in jih lahko spravi v nevarnost.

Strokovno znanje in izkušnje imajo pozitivno povezanost z varnostjo pri delu (čim bolj obvladaš svoje delo, tem bolj

varno ga lahko opravljaš). Neizkušen delavec je razumljivo bolj izpostavljen delovnim nezgodam kot delavec z manjšim delovnim stažem na istem delovnem mestu.

Temperatura, osvetljenost, ropot so le posredni spremljevalci nevarnih situacij. Vedno je še kak drug razlog.

Socialna klima, odnosi med ljudmi, so prav gotovo mnogo pomembnejši dejavniki.

Neurejenih odnosov v kolektivu ne moremo izmeriti, lahko jih le ocenimo, toda zveza med napetim vzdušjem v delavnici in številom nezgod je zelo pomembna.

Več nezgod se zgodi, če jih omogočajo pomanjkljive ali malomarne tehnične in delovne okoliščine.

Tako so lahko tla neravna, založena, spolzka. Delovni prostor je morda premalo osvetljen, zaprašen, prometna pota zatrpana, stopnice poškodovane.

Pogosto prihaja do nezgod na električnih napeljavah, ker so nestrokovno vzdrže-

vane, nezavarovane, niso izolirane.

Nezgodo lahko povzroči naporno, pomanjkljivo, slabo vzdrževano orodje.

In slednjič utegnejo biti kriva celo sama zaščitna sredstva, če niso smotno izbrana, če so se med rabo pokvarila in če jih ne vzdržujemo.

Mnogokje se še vedno dela brez potrebnih in s predpisi zahtevanih varnostnih sredstev (čelada, očala, rokavice).

Vseh nezgod ne bomo mogli preprečiti, vendar bi lahko veliko storili s primernimi organizacijskimi in tehničnimi ukrepi, predvsem pa z negovanjem čuta za varnost pri sodelavcih.

Vzgoja k varnosti se ne kaže le v groznjah, pogosto se s tem doseže ravno nasprotno.

Pred vsako razporeditvijo na novo delovno nalogo je treba seznaniti delavca z vsemi bistvenimi elementi varnega dela in z možnimi nevarnostmi.

J. KRIZAN

Veliko „mašinerije“ je bilo vključene pri urejanju parkirnega prostora na dvorišču naše delovne organizacije. Nastal je lep prostor, nered je izginil in šoferji so si oddahnili. (Foto: Janez Zele)

MEDNARODNO LETO OTROKA – MEDNARODNO LETO OTROKA – MEDNARODNO LETO OTROKA –

Ko v vsakdanjih pogovorih omenjamo svoje najmlajše, pogosto govorimo o tem, kako so ljubki, govorimo o njihovih nenavadnih domisljicah itn. Pri tem pa skoraj pozabljamo: ob velikem številu otrok v svetu, zlasti tistih, ki živijo v deželah v razvoju, bi morali najprej omeniti besede lakota, bolezen, pomanjkanje izobrazbe, diskriminacija, suženstvo, težko delo in podobne. Toda tudi te besede bi komaj lahko izrazile vse trpljenje „brezskrbnih let“, ki so jih uničile vojne, elementarne nezgode, suše, epidemije in zlasti vse oblike pomanjkanja, ki še slabšajo rasne in spolne diskriminacije, predsodke in dogme.

BREZ HRUPA NA DELO

Generalna skupščina OZN je 21. decembra 1977 s posebno resolucijo razglasila leto 1979 za mednarodno leto otroka. To se je zgodilo 20 let po sprejetju deklaracije o pravicah otroka, ki se zavzema za to, da je treba „vsakemu otroku zagotoviti fizični, mentalni, moralni, duhovni in družbeni razvoj na zdrav in normalen način v razmerah svobode in dostojanstva“. Tedaj so osnovali tudi poseben organ za mednarodno leto otroka in ustanovili poseben sklad za pomoč otrokom – tistim, ki pomoč najbolj potrebujejo.

Iz UNICEF, organizacije, ki bo koordinirala dejavnosti v mednarodnem letu otroka, so sporočili, da je kakih 120 držav že osnovalo posebna telesa, v drugih pa jih bodo v kratkem ustanovili. V mednarodnem letu otroka ne bo nobene velike hrupne mednarodne manifestacije. Vsi naporji so usmerjeni k zbiranju potencialov in sredstev za konkretne akcije, s katerimi bodo pomagali najbolj ogroženim otrokom po vsem svetu.

ŠIROKO DELOVNO PODROČJE

Takšno pomoč potrebuje kakih 350 milijonov zapuščenih otrok, nujna pa je

tudi za milijone ogroženih nosečnic in dojlj. Zato bi potrebovali v okviru 15-letnega programa milijardo dolarjev vsako leto. Razsežnosti nerešenih problemov so velikanske: v deželah v razvoju, na primer, sedem od osmih otrok nima dovolj zdrave pitne vode, pet milijonov otrok pa zaradi bolezni, ki jih povzročijo nehigienne življenjske razmere, ne doživi niti leta dni. Samo v Afriki je skoraj tri milijone otrok, ki imajo tako slabo prehrano, da jih komaj obdržijo pri življenju, kakih 16 milijonov pa jih je izpostavljenih slepoti in drugim boleznim zaradi nezadostne ali neustrezne prehrane. Ob

vseh teh strahotnih podatkih ni treba posebej omenjati dejstva, da v takšnih razmerah skrajnega pomanjkanja otroci, zlasti pa deklice, ne morejo priti do najosnovnejše izobrazbe in razviti svojih sposobnosti.

Ob zagotavljanju materialnih osnov za razvoj otrok v mednarodnem letu otroka bo treba posebno pozornost posvetiti tudi intelektualnemu, psihičnemu in socialnemu razvoju vsakega otroka. Potrebno skrb bo treba posvetiti odpravljanju diskriminacije deklic, ki jih celo v nekaterih razvitih okoljih še zmeraj ne vzgajajo na isti način kot dečke, otrokom iz revnih predmestij, otrokom

delavcev, ki so na delu v tujini, zapuščenim otrokom in otrokom brez staršev, otrokom beguncev, otrokom neporočenih mater, malčkom, ki so izpostavljeni mamilom in kriminalu, prav tako pa fizično in mentalno zaostalim otrokom. Vsaka država in družbena skupnost bo morala v mednarodnem letu otroka sama preveriti, kaj je doslej storila za uresničevanje in praktično uporabo deklariranih pravic otrok.

KAKO ZBRATI SREDSTVA

V UNICEF upajo, da bodo v mednarodnem letu otroka zbrali v skladu za pomoč otrokom sveta okrog 200 milijonov dolarjev. Ta velika vsota pa kljub vsemu ne bo dovolj za skoraj milijardo otrok, ki živijo v nemogočih življenjskih razmerah.

Kako to vsoto povečati? Poleg prispevkov, ki jih pričakujejo od vlad posameznih držav in OZN, so napovedane že številne prireditve in predstave. V palači OZN v New Yorku je bil že 9. januarja koncert priljubljene glasbene skupine Bee Gees, Olivie Newton-John, Kristoffersona, Roda Stewarta, skupine Abba in drugih. Avtorske pravice za reprodukcijo te prireditve bo dobil UNICEF. UNESCO v Parizu načrtuje organizacijo televizijskega programa ob sodelovanju pomembnih državnikov sveta, OZN pa je v New Yorku že odprla rastavo Otroci sveta, na kateri je 500 fotografij iz 94 držav. Napovedi o podobnih prireditvah prihajajo z vseh strani.

O dejavnosti v mednarodnem letu otroka bo treba torej razmišljati v vseh okoliščinah in spodbujati najrazličnejše akcije, ki bodo imele za cilj konkretne prispevke za te namene. Posebna pričevanja menda ne bodo potrebna. Dovolj je doumeti dejstvo, da so navsezadnje od njamlajših prebivalcev našega planeta odvisni prihodnost kakor tudi mir in blaginja jutrišnjega sveta. Vsak prispevek k uresničevanju težnje, da bi bila vsa otroštva srečnejša, je prispevek k lepši in srečnejši prihodnosti. Ta prihodnost se lahko začne v letu 1979.

„Krivi smo mnogih zmot in napak, toda najhujši zločin je zanemariti otroke in s tem izvir življenja. Mnoge stvari, ki jih potrebujemo, lahko počakajo. Otrok ne more. Prav zdaj je čas, ko se njegove kosti oblikujejo, ko mu kri oplaja telesce, in ko se mu razvijajo čuti. Ne moremo mu odgovoriti JUTRI. Njegovo ime je DANES.“

Medtem ko ste v približno šestih sekundah prebrali zgoraj zapisane besede čilenske pesnice in dobitnice Nobelove nagrade „Gabriele Mistral“, se je v deželah v razvoju rodilo dvanajst otrok.

Skočimo petnajst let v prihodnost in pogledimo, kaj se bo najverjetneje zgodilo s temi dvanajstimi malčki.

Dva bosta umrla v zgodnjem otroštvu, med preživelimi desetimi pa se jih pet ne bo nikoli šolalo. Le dvema od petih šolarjev pa bo tudi uspelo doseči popolno osnovno izobrazbo . . .

(vir: Tomorrow is too late . . ., publikacija IYC, UNICEF)

Gospodarski načrt za leto 1979

Že nekaj mesecev poteka določanje in usklajevanje osnovnih postavk gospodarskega načrta za leto 1979.

Osnovni cilji so znani: večja produktivnost, racionalnejše trošenje materialnih in ostalih fiksnih stroškov, boljša kvaliteta in na podlagi tega višja akumulacija oziroma višji osebni dohodek pa še več denarja v skladih.

V preteklem letu smo se marsičemu odrekli, saj smo namenili denar v zelo pomembne investicije: v obrat otroške konfekcije v Žakanju, ki že obratuje in bo dal letos načrtovano proizvodnjo. V teku pa je investicija v TOZD Kodranka, katere vrednost je približno 260.000 dinarjev. Po predvidevanjih naj bi

stekla proizvodnja v drugem polletju tega leta, na leto pa bi proizvedli 2.200 ton preje 70 den. Rezultat teh investicij in seveda vlaganj v ostalih TOZD osnovne in konfekcijske proizvodnje se bo moral odraziti v realizaciji in v rasti proizvodnje.

Upoštevač vse to, je nastal načrt skupnega prihodka za leto 1979. Če vsaj malce pogledamo osnovne postavke gospodarskega načrta 1979 v primerjavi z oceno doseganja v letu 1978, dobimo dosti jasnejšo sliko naših ciljev v tekočem letu:

	ocena 1978	plan 1979	indeks v 000 din
skupni prihodek	510.900	790.000	155
dohodek	195.000	290.500	149
čisti dohodek	145.600	214.000	147
osebni dohodek	110.150	159.860	145
skladi	29.800	44.000	147
popr. zap. na podlagi vkalkul. ur	1.470	1.610	113
poprečni OD	4.250	5.400	127
izvoz	64.000	86.000	134

Omenil sem že, da so osnovni elementi plana v tekočem letu za 50 % višji od doseganja v letu 1978. Prav zato je zelo težko primerjati dosežene rezultate z načrtovanimi. Če upoštevamo nove zmogljivosti, ni plan prav

nič previsoko postavljen in ga bo možno realizirati. Seveda je to odvisno od vseh nas, od našega pravočasno opravljenega dela.

JURE OFAK

BETKO IMA BESEDO

Na službeno potovanje je najbolje poslati Željka Vergota, visokega košarkarja. Je specialist za potovanja v tujino, še posebno v Francijo. Iz Metlike se namreč odpelje s tisoč franki dnevnic, domov pa se vrne s tri tisoč franki. Francoskimi, seveda.

– Rad bi tovariša direktorja.

– Nemogoče. Z letalom je odpotoval v Frankfurt.

– Pa tovariša komercialnega.

– Z letalom je odpotoval v Muenchen.

– Dajte mi tovariša tehničnega.

– Je v istem letalu kot tovariš komercialni.

– Kaj pa direktor konfekcije? Je doma?

– Žal, ne. Je v letalu za Split.

– Vodja TOZD tovariš Špulnik, je v tovarni?

– Ne. Tovariš Špulnik je odletel v Milano.

– In kdaj se bodo vaši ljudje spustili na zemljo?

– Ne vem. Morali bi vprašati na letališča.

In zdaj, tovarišice in tovariši, vas vabim, da preidemo od besed k – jedem.

Priznanje več

Sejem moda 79 na Gospodarskem razstavišču je za nami. Trajal je od 13. do 19. januarja. Za delovno organizacijo Beti je bil več kot uspešen. Razstavljen kolekcija, ki jo je novinarka Jane duhovito poimenovala Travolta v postelji, je vzbujala med obiskovalci nemalo pozornosti. Tudi budnim očem komisije, ki podeljuje najvišje priznanje Ljubljanski zmaj, kolekcija ni ušla. Dodelili so ji Ljubljanskega zmaja – letos že tretjič zapored. Kreatorke Pika, Andreja, Majda in Bojana so bile priznanja več kot vesele, naše uredništvo jim iskreno čestita za doseženi uspeh.

„Travolta v postelji“ je drzna, mladostna, izvorna kolekcija pižam in splanih srajc v srebrni barvi z različnimi zvezdicami. Več obiskovalcev je hotelo kupiti razstavljene stvari kar na Gospodarskem razstavišču,

kar pa seveda ni bilo mogoče. Nagrajeno kolekcijo bo moč dobiti na tržišču sredi marca in po zanimanju sodeč bo izginila preko noči.

V naši vitrini je priznanje več: priznanje, ki spodbuja in zavezuje hkrati. Vse nas.

Otroci: veselje ali skrb?

SANDRA RUŽIČ dela v TOZD Konfekcija Črnomelj. Z njo sem se pogovarjal o otroškem varstvu in o vsem prelitem žolču okoli njega.

— V Črnomlju je najtežje dobiti prostor za jasli. Čakati je treba do onemoglosti, razen tega pa delajo razlike pri reševanju prošelj. Tudi tu igrajo poznanstva svojo vlogo.

— Vaš otrok je v vrtcu, kaj ne?

— Je. Vendar kljub temu nisem popolnoma zadovoljna. Predvsem pogrešam popoldansko varstvo. Do osemnajste, dvajsete ure ne bi bilo odveč,

če bi kdo organiziral čuvanje otrok. Morda kar brez učenja, brez vaj in podobnega. Sicer si moraš zamenjati izmeno. To je dobro, če imajo v delovni organizaciji posluh za tvoje težave. Če tega ni, ti trda prede.

— In kaj predlagate?

— Že dolgo razmišljam o tem, kako ne bi bilo neumno,

če bi imela delovna organizacija svoj vrtec. V njem bi bilo preko petdeset otrok. Tako imajo urejeno že v marsikateri delovni organizaciji v Sloveniji in zakaj ne bi poskusili še mi. Slabša rešitev pa je ta, da bi dosegli pri vodstvu otroškega vrtca vsaj to, da bi za otroke naših delavcev nekako rezervirali nekaj mest. Matere bi se počutile veliko gotovejše.

— In kdo naj bi sprožil to akcijo?

— Zganil bi se lahko sindikat, a tudi ženske bi bile lahko veliko bolj zavzete, bojevitije. Po mizi bi morale udariti, ne pa da se prepuščamo melanholiji, usodi, da samo jadikujemo nad trenutnim stanjem.

— Kaže kaj na to, da se bo stanje popravilo?

— Vodstvo otroškega vrtca se izgovarja na pomanjkanje kadra. No, letos bosta končali šolanje dve vzgojiteljici, 1980. leta pe še več. Za vsakim dežjem pride sonce, posijalo bo prav gotovo tudi na vprašanja otroškega varstva v črnomaljski občini.

TONI GAŠPERIČ

Ob kulturnem prazniku

8. februar — slovenski kulturni praznik, spomin na smrt genija Franceta Prešerna, je za nami. (Kako radi praznujemo Slovenci smrt!) Minili so slavnostni govori, besede o kulturi so izzvenele in dnevi so spet takšni, kot so skozi vse leto: delo, sestanki, večeri ob televizorju in zdaj, ko prihaja pomlad, malo več bolniških za delo na polju, vrtu ali v vinogradu. Pa še kje kašen ogled filmske predstave, kakšna proslava za delavske, narodnoosvobodilne in partijske jubileje.

In vendar! Amaterizem v naši občini ne spi. Pridno delajo tamburaši, folklor, mestna godba na pihala, Foto kino klub Fokus, vrsto prireditev ima Mladinski klub, v naši delovni organizaciji pa poje pevski zbor, ki mu bomo morali nuditi vso pomoč, podporo, moralno in denarno. Tudi pesniki so v našem kraju. Ne vem sicer, če sodijo v kakšno koli skupino, toda tu so: pišejo, prirejajo literarne večere in se pogovarjajo med seboj. Morda izide iz njih kdo, o katerem bo slišati kaj več kot to, da se je napil ali pa si je pustil rasti brado. Zveza kulturnih organizacij naše občine pa spi. To je Zveza, ki bi morala združevati vso ljubiteljsko dejavnost, to je Zveza, ki bi morala sodelovati v občinsko Kulturno skupnostjo. Pri nastajanju programov, pri delitvi sredstev, zbranih iz prispevka od bruto osebnih dohodkov.

Zdi se mi, da obstaja kratak stik še nekje drugje in ne samo na relaciji: Kulturna skupnost: Zveza kulturnih organizacij. Delavci vidijo predstavnike imenovane interesne skupnosti le tedaj, ko pridejo le-ti na zbor delovnih ljudi razlagat načrte za prihajajoče leto. Ob teh priložnostih je premalo

časa za temeljit pogovor, za česanje programov, za vplivnanje. Programi nastajajo torej v ozkih okvirih, ki jih nemalokrat zakoličijo razpoložljiva sredstva, na zborih delovnih ljudi gre potem bolj za razlago kot za po-

pravke predlaganega. Vpliv delavcev na metliško kulturo je minimalen, skoraj nič, če ne upoštevamo dejstvo, da sede v skupščini Kulturne skupnosti delegati, izhajajoči iz posameznih delovnih organizacij (Se delegacije redno sestajajo? Se delegati pogovorijo z bazo, preden gredo na sestanek? Itd.).

V zapisu ob 8. februarju ne smemo mimo Belokranjskega muzeja, ustanove, ki igra v mestu na kulturnem področju prvo violino. Posamezniki očitajo Belokranjskemu muzeju, da vse premalo skrbi za „živo“ kulturo, kar pa se mi zdi neutemeljeno. Naloge in cilji Belokranjskega muzeja so znani, jasno začrtani, „živa“ kultura je gotovo stvar koga drugega. Malce pobrskajmo po spominu, kdaj smo imeli nazadnje priložnost videti gostujočo ekipo iz naše osrednje gledališke ljubljanske hiše. Gostovanja stanejo, zanje pa je treba imeti tudi primeren prostor. Zdaj nam ga ponuja Kulturni dom, bivši dom Partizana. Tamkaj se bo naselila tudi kino dvorana in upati je, da bo zavladal večji red na tem področju.

Sicer pa: roko na srce. Voditelji metliške kulture se otepajo s kopicco problemov in ni ga pod soncem, ki bi jim lahko očital, da niso naredili ničesar. Veliko je bilo storjenega (poglejmo knjižnico!), bilo pa bi še več, če bi se vključil v kulturna prizadevanja, napreznja, kar najširši krog krajanov. Kulturna politika ni stvar posameznika, to je zadeva vseh delavcev.

T. G.

Pred kratkim smo praznovali v Metliki desetletnico košarke, natančneje povedano: desetletnico obstoja KK Beti. V tem času je bilo doseženih veliko uspehov, športnih rezultatov, ki so se uvrstili v slovenski košarki dokaj visoko. Metlika je postala bolj poznana gotovo tudi zaradi košarke. Med pionirje metliške košarke štejemo: dr. Goraniča, Predoviča, Mrvarja, Guština, Gašperiča, ki so bili vzor drugim in so še danes med organizatorji, a tudi sami radi zaigrajo.

Od sobote, 17. avgusta 1968, ko je bila odigrana v Metliki prva košarkarska tekma, pa do danes je bilo odigranih veliko število prvenstvenih, prijateljskih pa tudi mednarodnih tekem. Omenimo samo, da so prišle k nam v goste znane ekipe kot Olimpija, Crvena zvezda, Partizan, zagrebška Cibona, reprezentanca Nigerije kar dvakrat ter še vrsta moštev iz drugih republik in mest.

Ekipe Beti je bila zmagovalec Dolenjskega prvenstva v Novem mestu, zmagovalec II. slovenske lige, zmagovalec I. slovenske B lige, zasedla je drugo mesto v I. slovenski A ligi, kar dvakrat so bili drugi v republici in tako naprej. Boljše je bilo samo moštvo zveznega ligaša Olimpije iz Ljubljane.

Mirno lahko rečemo, da je zgodovina metliške košarke bogata in zelo uspešna. Ostane le, da naslednje generacije obdržijo

to, kar imamo zdaj, a to je mesto v slovenski ligi.

Ljubitelji metliške košarke vabimo, naj pridejo na tekme spodbujati moštvo k boljšim rezultatom.

BETI : CIBONA 77 : 103 (42:58)

Zagrebška Cibona je gostovala v Metliki ob desetletnici praznovanja obstoja KK Beti. Cibono trenira nekdanji zvezni kapetan Novosel, v ekipi pa igra tudi član zlate ekipe svetovnih prvakov Knego.

Na sliki: s prijateljskega srečanja s Cibono ob 10-letnici košarkarskega kluba Beti.

Igra v metliški športni dvorani je bila zanimiva in kvalitetna, Metličani pa so se dobro držali. V prvem delu so celo vodili, vse do polovice polčasa. Od domačinov je treba posebej pohvaliti vedno boljšega Grbca in atraktivnega Šahmiča.

Za Beti so bili učinkoviti: Kremesec 4, Gršič 2, Medek 30, Gerbec 21, Vergot 2, Einsiedler 6, Šahmič 8, Nemanič 2, Jurajevčič, Popovič 2.

Na tej tekmi se je poslovil od aktivnega igranja Čedo Popovič, ki je bil v ekipi od 1972. leta. Prav gotovo je Popovič veliko pripomogel k uspehom KK Beti. Zdaj bo prevzel vlogo pomožnega trenerja in trenerja kadetov. Tekmo s Cibono si je ogledalo preko osemsto gledalcev, sodila pa sta Brumen in Oblak.

ZELJEZNIČAR : BETI 80 : 117 (36:62)

To je bila zadnja tekma lanskega leta. Metličani so se v

Karlovcu pomerili s hrvaškim ligašem Željezničarom. Čeprav je nastopila Beti samo s petimi igralci, je zabeležila visoko zmago. Z disciplinirano in borbena igro so razbili Metličani obrambo domačinov in neusmiljeno polnili koš. Posebno dobro so igrali v prvem polčasu.

Za Beti so igrali: Gršič 11, Medek 44, Gerbec 18, Einsiedler 10, Šahmič 24.

BOR : BETI 81 : 70 (45:36)

V prvi prijateljski tekmi v Poreču so odigrali Metličani srečanje z Borom, s članom prve srbske lige. Poznalo se je, da so bili igralci Bora dalj časa na pripravih.

Za Beti so igrali: Vergot 3, Medek 18, Badovinac 2, Einsiedler 6, Švinger 12, Šahmič 13, Nemanič 13, Kremesec 4.

KOŠARKARJI NA PRIPRAVAH

Košarkarji Beti so odšli po dolgem času na priprave pred novim nastopom v slovenski ligi. Trenirali so v Poreču, in sicer trikrat dnevno, odigrali pa so tudi nekaj prijateljskih tekem. Kako so priprave uspele, bodo pokazali rezultati v naslednjih tekmah. Priprav se je udeležilo deset igralcev in trener, upravičeno odsoten pa je bil Gerbec.

Na sliki: veteran KK Beti Željko Vergot, ki igra že deseto leto

PULJANKA : BETI 96 : 66 (32:31)

Puljanko vodi znani trener Žeravica. Metličani so bili kos Puljčanom samo v prvem delu igre, ko so nekaj časa celo vodili. V drugem delu so se Puljčani razigrali in dosegli visoko zmago.

Za Beti so igrali: Vergot 10, Medek 15, Einsiedler 6, Švinger 16, Kremesec 8, Šahmič 10, Nemanič 3.

STEVICA MEDEK

OGLAS

PO ZELO UGODNI ceni prodam rabljen in zelo dober hladilnik. Informacije dobite pri blagajni.

Vezilo, glasilo DO Beti in Komet ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni in odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Dragica Nenadič, Desimir Milovanič, Cveto Rus, Zdenka Jarnjevič, Viktor Kozjan, Jože Gerksič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerksič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Zele, Milka Mavrin, Dalibor Hrste, Vera Kostelec, Martina Jakofčič, Ivan Bordarič in Irena Kostevc. Tehnična urednika: Dušan Pezelj in Janez Pezelj. Vezilo izhaja v nakladi 2100 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek: ČZP Dolenjski list, Novo mesto, tisk: Knjigotisk, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.

Na posnetku so fantje, ki igrajo v super slovenski ligi. Z leve: Medek, trener Šurbat, Einsiedler, Gerbec, Šahmič, Vergot. Čepijo: Kremesec, Nemanič, Gršič, Jurajevčič. Manjka nekaj igralcev, med njimi tudi center Švinger. Mlada ekipa, ki pa je vedno uspešnejša. (Foto: B. Herak)